

# Οικονομία τῆς ζωῆς, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη γιὰ ὅλους

ΠΕΤΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ\*

## Εἰσαγωγικὸ σημεῖωμα

Ἡ παγκόσμια χριστιανικὴ κοινότητα ἐδῶ καὶ σχεδὸν μιὰ εἰκοσαετία προβληματίζεται μὲ πολὺ-ἐπίπεδο τρόπο (θεολογικό, ἠθικό, ποιμαντικό κ.λπ.) γιὰ τὶς ἐπιπτώσεις γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸ περιβάλλον τοῦ κυρίαρχου πλέον μοντέλου οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης. Ἡ νεοφιλελεύθερη οἰκονομικὴ παγκοσμιοποίηση βρέθηκε ἀπὸ τὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '90 στὸ ἐπίκεντρο τῶν θεολογικῶν συζητήσεων στὶς ἀναπτυσσόμενες χώρες τοῦ Νότου, πολὺ πρὶν ξεσπάσει ἡ οἰκονομικὴ κρίση καὶ στὸν πλούσιο Βορρᾶ, κυρίως ἀπὸ τὴ στιγμή πού ἡ παγκόσμια οἰκονομία προσέλαβε ἱερὸ χαρακτήρα καὶ κατέλαβε τὴ θέση τῶν ἀνθρώπων, πού τὴν δημιούργησαν. Γιὰ τοὺς χριστιανούς τὸ ἰσχύον σύστημα τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας σφετερίζεται τὴν κυριότητα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀξιῶνει μιὰ ἐλευθερία, τὴν ὁποία ἔχει μόνο ὁ Θεός. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ θεολόγοι τῆς Ἀφρικῆς (Συνδιάσκεψη τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν [ΠΣΕ] τὸ 1995 στὴ Zambia) ἔκαναν λόγο γιὰ «εἰδωλολατρία», καὶ ἔθεσαν ἐπιτακτικὰ «θέμα ἐπιλογῆς ἀνάμεσα στὸν Θεὸ καὶ τὸν Μαμμωνᾶ... Μὲ τοὺς μηχανισμούς τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας διακυβεύεται ἡ ἴδια ἡ ἀξιοπιστία τοῦ Εὐαγγελίου».

Ἡ 8<sup>η</sup> Γ.Σ. τοῦ ΠΣΕ στὴ Harare τῆς Ζιμπάμπουε τὸ 1998, κατέγραψε μὲ σοβαρότητα τὸν παραπάνω προβληματισμὸ καὶ σὲ σχετικὸ κείμενο μὲ τίτλο «Ἀντίσταση στὴν κυριαρχία – κατάφαση στὴ ζωὴ: Ἡ πρόκληση τῆς παγκοσμιοποίησης» παραδέχτηκε, ὅτι ἡ οἰκονομικὴ παγκοσμιοποίηση «ἀποτελεῖ ποιμαντικὴ, ἠθικὴ, θεολογικὴ καὶ πνευματικὴ πρόκληση γιὰ τὶς Ἐκκλησίες... ἀφοῦ ἀνταγωνίζεται τὸ ὄραμα τῆς ἐνότητας τῆς ἀνθρωπότητας καὶ τοῦ συνόλου τῶν

---

\* Ὁ Πέτρος Βασιλείαδης εἶναι Ὁμ. Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ. καὶ τὸ Ὁρθόδοξο μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΠΣΕ «Φτώχεια - Πλοῦτος - Οἰκολογία».

πλασμάτων που κατοικούν στη γη». Μια οικονομικά φιλελεύθερη παγκοσμιοποιημένη οικουμένη βρίσκεται σε αντίθεση με την οικουμένη της πίστης και της αλληλεγγύης.

Κάπως έτσι άρχισε το πρόγραμμα και η συνεχιζόμενη διαδικασία με το ακρωνύμιο ΑΓΑΠΗ (AGAPE= Alternative Globalization Addressing People and Earth, δηλαδή Έναλλακτική Παγκοσμιοποίηση με κέντρο τον Άνθρωπο και τη Γη), που προτάσσει το βιβλικό αξίωμα: «του Κυρίου ή γη και το πλήρωμα αυτής, οι κατοικούντες και πάντα τὰ ἐν αὐτῇ» (Ψαλμὸς 24:1), και φυσικά δὲν προσδιορίζεται ἀπὸ τὸν λεγόμενο «μονόδρομο τῆς οικονομικῆς παγκοσμιοποίησης». Ἐτσι ἀναζητήθηκε μιὰ ἐναλλακτικὴ πρόταση ζωῆς τῆς κοινωνίας ἀπὸ τὴν προοπτικὴ τῆς πίστεως. Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Κεντρικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, γιὰ παράδειγμα, σὲ παγκόσμιο συνέδριο γιὰ τὴν οικονομικὴ παγκοσμιοποίησιν τὸ 2001, μὲ οὐσιαστικὴ συμμετοχὴ τῆς Ὁρθόδοξης Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, διατύπωσε τὸ ἐρώτημα: «Ἐχουν τὸ θάρρος οἱ ἐκκλησίαις μας νὰ ἀντιμετωπίσουν τίς “ἀξίες” μιᾶς ζωῆς προσανατολισμένης στὸ κέρδος ὡς θέμα πίστεως, ἢ θὰ προτιμήσουν νὰ σιωπήσουν καὶ νὰ ἀποσυρθοῦν στὴν “ιδιωτικὴ” σφαῖρα; Εἶναι ἓνα ἐρώτημα πὸν οἱ ἐκκλησίαις ὀφείλουν νὰ ἀπαντήσουν, ἀλλιῶς θὰ χάσουν τὴν ψυχὴ τους»!

Ἡ πρώτη φάση αὐτοῦ τοῦ προγράμματος παρουσιάστηκε στὴν 9<sup>η</sup> Γ.Σ. τοῦ ΠΣΕ στὸ Πόρτο Ἀλέγκρε τὸ 2006, ὅπου καὶ ἔγινε σχετικὴ ἔκκληση (AGAPE Call). Στὸ Πόρτο Ἀλέγκρε συγκρούστηκαν δυὸ ἀπόψεις: ἐκείνη τῆς ρήξης καὶ καταγγελίας τοῦ κυρίαρχου μοντέλου παγκόσμιας οικονομίας μὲ βάση τὴ χριστιανικὴ πίστι (πλειοψηφούσα), καὶ ἐκείνη τοῦ συμβιβασμοῦ μὲ αὐτὸ καὶ πρόταση γιὰ βελτίωσή του (μειοψηφούσα). Μὲ βάση τίς ἀποφάσεις περὶ συναίνεσης στὸν τρόπο λήψης ἀποφάσεως, πὸν υἰοθέτησε μὲ ἐπιμονὴ τῶν Ὁρθοδόξων, τὸ ΠΣΕ ξεκίνησε τὴ δευτέρη φάση τοῦ προγράμματος, πὸν ἐπικεντρώθηκε στὸ κυρίαρχο αἴτημα τῆς ἐξάλειψης τῆς φτώχειας (ἀμφισβητώντας τὴ λογικὴ τῆς συσσώρευσης πλοῦτος) καὶ τὴ διασφάλισιν τῆς οἰκολογικῆς ἀκεραιότητος. Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ βασιζόταν στὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ φτώχεια, ὁ πλοῦτος, καὶ ἡ οἰκολογία (Poverty, Wealth and Ecology= PWE, ὅπως εἶναι ἡ ὀνομασία του) εἶναι ἀναπόσπαστα συνδεδεμένα μεταξὺ τους.

Στὴν τελευταία διακήρυξιν τῶν προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τὸ 2008 τονίζεται χαρακτηριστικὰ: «Οἱ Ὁρθόδοξοι χριστιανοὶ συμμερίζονται μετὰ τῶν ἄλλων, θρησκευομένων ἢ μὴ ἀνθρώπων τοῦ πλανήτου, τὴν εὐθύνην γιὰ τὴ σύγχρονη κρίσιν, διότι ἀνέχθηκαν ἢ συμβιβάστηκαν ἀκρίτως καὶ πρὸς ἀκραιῆς ἐπιλογῆς τοῦ ἀνθρώπου χωρὶς τὴν ἀξιόπιστη ἀντιπαράθεσιν

πρὸς αὐτὲς τοῦ λόγου τῆς πίστεως. Ἔχουν, συνεπῶς, καὶ αὐτοὶ μείζονα ὑποχρέωση νὰ συμβάλλουν στὴν ὑπέρβαση τῶν διασπάσεων τοῦ κόσμου. Ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία διὰ τὴν ὄντολογικὴ ἐνότητα τοῦ ἀνθρώπινου γένους καὶ τῆς θείας δημιουργίας, ὅπως αὐτὴ ἐκφράζεται στὸ μυστήριον τοῦ ἐν Χριστῷ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου, ἀποτελεῖ θεμελιώδη βάση γιὰ τὴν ἐρμηνεία τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεὸ καὶ τὸν κόσμον... Τὸ χάσμα μεταξὺ πλουσίων καὶ πτωχῶν διευρύνεται δραματικὰ ἐξ αἰτίας τῆς οἰκονομικῆς κρίσης, πὸν συνήθως εἶναι ἀποτέλεσμα μανιακῆς κερδοσκοπίας ἐκ μέρους οἰκονομικῶν παραγόντων καὶ στρεβλῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ἢ ὅποια, στερούμενη ἀνθρωπολογικῆς διαστάσεως καὶ εὐαισθησίας, δὲν ἐξυπηρετεῖ, τελικὰ, τίς πραγματικὰς ἀνάγκης τῆς ἀνθρωπότητος. Βιώσιμη οἰκονομία εἶναι ἐκεῖνη, πὸν συνδυάζει τὴν ἀποτελεσματικότητα μὲ τὴν δικαιοσύνη καὶ τὴν κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη».

Στὸ πρόγραμμα «Φτώχεια-Πλοῦτος-Οἰκολογία» μετεῖχε ἐκπροσωπώντας τὴν ὀρθόδοξη θεολογία καὶ ὁ ὑπογράφων τὸ εἰσαγωγικὸ αὐτὸ σημείωμα, ἐνώστὰ πρῶτα τοῦ στάδια σημαντικὴ ἦταν καὶ ἡ προσφορὰ τοῦ ἐπίκουρου καθηγητῆ τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, κ. Δημητρίου Πασσάκου. Διαδικαστικὰ ἀποφασίστηκε νὰ ἀνοίξει ἓνας εἰλικρινῆς, διαρκῆς διάλογος μὲ διάφορους θρησκευτικούς, οἰκονομικούς καὶ πολιτικούς παράγοντες. Μεταξὺ αὐτῶν ἦταν ἡγέτες τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως, ἐκπρόσωποι καὶ ἡγέτες ἐκκλησιῶν ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμον, ἐταῖροι στὸν διαθρησκευτικὸν διάλογο, ἡγέτες κυβερνήσεων καὶ κοινωνικῆς ὀργανώσεως, οἱ ὅποιοι ἀντιπροσώπευαν μιὰ μεγάλη ποικιλία περιφερειῶν καὶ ἐθνῶν σὲ παγκόσμιον ἐπίπεδο. Περιφερειακῆς μελέτης καὶ συνδιασκέψεως ἔλαβαν χώρα στὴν Ἀφρική (Ντάρ Ἐς Σαλαάμ) τὸ 2007, τὴ Λατινικὴ Ἀμερική καὶ τὴν Καραϊβικὴ (Γουατεμάλα) τὸ 2008, τὴν Ἀσία καὶ τὸν Εἰρηνικὸν (Chiang Mai) τὸ 2009, τὴν Εὐρώπη (Βουδαπέστη), τὸ 2010, καὶ τὴ Βόρεια Ἀμερική (Calgary) τὸ 2011. Τὸ πρόγραμμα κορυφώθηκε μὲ ἓνα Παγκόσμιον Φόρουμ καὶ μιὰ γιορτὴ τῆς AGAPE στὸ Βογοτ τῆς Ἰνδονησίας τὸ 2012. Ἐκεῖ ὀριστικοποιήθηκε ἡ Ἐκκλησιὴ γιὰ Δράση πὸν ἀκολουθεῖ, καὶ πὸν εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐξαετοῦς διαδικασίας τῶν διαβουλεύσεων καὶ τῶν περιφερειακῶν μελετῶν, πὸν συνδέουν τὴ φτώχεια, τὸν πλοῦτον, καὶ τὴν οἰκολογία. Ἀπευθύνεται σὶς ἐκκλησιαστικὰ μέλη τοῦ ΠΣΕ, στὸν εὐρύτερον χριστιανικὸν κόσμον, κυρίως ὅμως ἀποτελεῖ ἐκκλησιὴ γιὰ διαβούλευση καὶ δράση στὴν 10<sup>η</sup> Γ.Σ. τοῦ ΠΣΕ, πὸν πραγματοποιεῖται τὸ φθινόπωρον τοῦ 2013 στὸ Busan τῆς Νότιας Κορέας.

## Ἑκκληση γιά Δράση

## Προοίμιο

1. Ἡ παρούσα ἔκκληση γιά δράση ἔρχεται σέ μιὰ ἐποχή ἀδήριτης ἀνάγκης. Οἱ ἄνθρωποι καί τὸ φυσικὸ περιβάλλον εἶναι σέ κίνδυνο λόγω τῆς ὑπερβολικῆς κατανάλωσης ὀρισμένων, τῆς αὔξησης τῶν ἀνισοτήτων, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴ συνεχιζόμενη φτώχεια τῶν πολλῶν σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν ὑπερβολικὸ πλοῦτο τῶν ὀλίγων, καί τῆς παγκόσμιας δημοσιονομικῆς, κοινωνικο-οικονομικῆς, οἰκολογικῆς καί κλιματικῆς κρίσης, πὺν εἶναι ἀλληλένδετες μεταξὺ τους. Καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ διαλόγου μας, ὅσοι μετείχαμε στὶς συνδιασκέψεις καί τὶς περιφερειακὲς μελέτες, ἐκφράσαμε διαφορετικὲς, μερικὲς φορὲς ἀκόμα καί ἀντιτιθέμενες, προοπτικὲς. Παρόλα αὐτά, ὅμως, ἀναπτύξαμε μιὰ κοινὴ πεποίθηση ὅτι ἡ ζωὴ στὴν παγκόσμια κοινότητα, ὅπως τὴ γνωρίζουμε σήμερα, θὰ ἔρθει στὸ τέλος τῆς, ἂν ἀποτύχουμε νὰ ἀντιμετωπίσουμε τὶς ἁμαρτίες τοῦ ἔγωισμοῦ, τῆς ἀνάληκτης περιφρόνησης καί τῆς ἀπληστίας, πὺν βρισκονται στὴ ρίζα αὐτῶν τῶν κρίσεων. Μὲ τὴν αἴσθηση τοῦ ἐπείγοντος, παρουσιάζουμε αὐτὸ τὸ διάλογο στὶς ἐκκλησίες ὡς μιὰ ἔκκληση γιά δράση. Αὐτὴ ἡ ἐπείγουσα ἀνάγκη γεννιέται ἀπὸ τὴ βαθιὰ ἐλπίδα καί πίστη μας, ὅτι μιὰ «Οἰκονομία τῆς ζωῆς» δὲν εἶναι μόνο δυνατὴ, εἶναι ἤδη σὲ ἐξέλιξη, καί ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ βρῖσκεται στὰ ἴδια τὰ θεμέλιά της!

## Θεολογικὲς καί πνευματικὲς ἐπιβεβαιώσεις τῆς ζωῆς

2. Ἡ πεποίθηση ὅτι ὁ Θεὸς δημιούργησε τὸν ἄνθρωπο ὡς μέρος ἐνὸς μεγαλύτερου ἴστοῦ τῆς ζωῆς καί ἐπιβεβαίωσε τὸ σύνολο τῆς «καλῆς λίας» δημιουργίας (Γένεση 1) βρῖσκεται στὴν καρδιὰ τῆς βιβλικῆς πίστεως. Τὸ σύνολο τῆς κοινότητος τῶν ζωντανῶν ὀργανισμῶν, πὺν ἀναπτύσσεται καί εὐδοκίμεῖ, εἶναι μιὰ ἔκφραση τῆς θέλησης τοῦ Θεοῦ, καί ἐργάζεται ἀπὸ κοινοῦ γιά νὰ δώσει, ἀλλὰ καί νὰ πάρει, ζωὴ ἀπὸ τὴ γῆ· γιά νὰ συνδέσει τὴ μιὰ γενιὰ μὲ τὴν ἐπόμενη καί νὰ διατηρήσει τὴν ἀφθονία καί τὴν ποικιλία τοῦ «οἴκου» τοῦ Θεοῦ. Ἡ οἰκονομία στὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ προκύπτει ἀπὸ τὴν εὐγενικὴ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ γιά τὸ «περισσόν» τῆς ζωῆς γιά ὅλους (Ἰω 10:10). Ἐμπνεόμαστε ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῶν αὐτοχθόνων λαῶν, ὅτι «ἡ γῆ εἶναι ἡ ζωὴ» (Macliing Dulag), ἡ ὁποία ἀναγνωρίζει ὅτι οἱ ζωὲς τῶν ἀνθρώπων καί τῆς γῆς εἶναι ἀλληλένδετες καί σὲ

ἀμοιβαία ἀλληλεξάρτηση. Ἔτσι, ἐκφράζουμε τὴν πεποίθηση, ὅτι «ἡ ζωὴ τῆς δημιουργίας καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι συνυφασμένες» (Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν Παγκόσμια Ἱεραποστολὴ καὶ τὸν Εὐαγγελισμό), καὶ ὅτι ὁ Θεὸς θὰ εἶναι «τὰ πάντα ἐν πᾶσιν» (Α΄ Κορ. 15:28).

3. Ἡ χριστιανικὴ, ἀλλὰ καὶ πολλὲς ἄλλες ἐκφράσεις πνευματικότητας, μᾶς διδάσκουν ὅτι ἡ «καλὴ ζωὴ» δὲν ἔγκειται στὴν ἀνταγωνιστικὴ ἀναζήτηση περισουσίας, στὴ συσσώρευση πλούτου, στὴν ἀμυντικὴ θωράκιση, καὶ στὰ ἀποθέματα τῶν ἐξοπλισμῶν γιὰ τὴν ἀσφάλειά μας, οὔτε στὴ χρῆση τῆς δικῆς μας δυνάμεις μὲ σκοπὸ νὰ κυριαρχήσουμε πάνω στους ἄλλους (Ἰακ. 3: 13-18). Ἐπιβεβαιώνουμε τὴν “καλὴ ζωὴ” (Sumak Kausay στὴν γλῶσσα Kichua, ὅπως καὶ ἡ ἔννοια τῆς Waniambi a Tobati Engros ἀπὸ τὴ Δυτικὴ Παπούα), ἡ ὁποία βασίζεται στὸ μοντέλο τῆς κοινωρίας τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὴν ἀμοιβαιότητα, τὴν συνεργασία, τὴν ἀνταποδοτικότητα, τὴ δικαιοσύνη, τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἀγαθοσύνη.

4. Ἡ κτίση ποὺ στενάζει καὶ οἱ κρανεγὲς τῶν ἀνθρώπων ποὺ ζοῦν στὴ φτώχεια (Ἱερεμίας 14:2-7) μᾶς προειδοποιοῦν γιὰ τὸ πόσο πολὺ οἱ σημερινὲς κοινωνικὲς, πολιτικὲς, οικονομικὲς, καὶ οἱ οἰκολογικὲς μας ἐπιλογές, ποὺ βρῖσκονται σὲ κατάσταση ἑκτακτῆς ἀνάγκης, ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ὄραμα τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ «περισόν» τῆς ζωῆς. Πολλοὶ συνάνθρωποὶ μας τρέφουν πολὺ εὐκόλα αὐταπάτες ὅτι οἱ ἀνθρώπινες ἐπιθυμίες βρῖσκονται στὸ κέντρο τοῦ σύμπαντος τοῦ Θεοῦ. Δημιουργοῦμε διαιρέσεις, ὑψώνουμε ἐμπόδια καὶ σύνορα, γιὰ νὰ ἀποστασιοποιηθοῦμε ἀπὸ τὸ διπλανό, τὴ φύση, καὶ τὴ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ. Κοινότητες κατακερματίζονται καὶ οἱ σχέσεις διαλύονται. Ἡ δικὴ μας ἀπληστία καὶ ὁ ἐγωκεντρισμὸς θέτει σὲ κίνδυνο τόσο τοὺς ἀνθρώπους ὅσο καὶ τὸν πλανήτη γῆ.

5. Καλοῦμαστε νὰ ἀποστασιοποιηθοῦμε ἀπὸ τὰ ἔργα ποὺ φέρνουν τὸν θάνατο καὶ νὰ μεταστραφοῦμε σὲ μιὰ νέα ζωὴ, στὴ μετάνοια. Ὁ Ἰησοῦς μᾶς καλεῖ ὡς ἀνθρωπότητα νὰ μετανοήσουμε γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας, τὴν ἀπληστία καὶ τὸν ἐγωισμό, νὰ ἀνανεώσουμε τὶς σχέσεις μας μὲ τοὺς ἄλλους καὶ τὴ δημιουργία, νὰ ἀποκαταστήσουμε τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ξεκινήσουμε ἕνα νέο τρόπο ζωῆς ὡς ἑταῖροι ἐπιβεβαιώνοντας τὴν ἀποστολὴ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἔκκληση τῶν προφητῶν ἀκούγεται ἐκ νέου ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μέσῳ τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἔχουν βυθιστεῖ στὴ φτώχεια ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν οικονομικὸ μας σύστημα καὶ πλήττονται περισσότερο ἀπὸ τὴν κλιματικὴ ἀλλαγὴ: Κάντε δικαιοσύνη καὶ φέρετε πάλι τὴν καινὴ Γῆ σὲ λειτουργία!

6. Τὸ ὄραμά μας γιὰ δικαιοσύνη ἔχει τὶς ρίζες του στὴν αὐτο-ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκδίωξε τοὺς ἀργυραμοιβοὺς ἀπὸ τὸν Ναό (Ματθ. 21:12), ἔκανε ἰσχυροὺς τοὺς ἀσθενεῖς (Α΄ Κορ 1:25-28), καὶ ἐπα-

ναπροσδιόρισε τις απόψεις για τη φτώχεια και τὸν πλοῦτο (Α΄ Κορ. 8:9). Ὁ Ἰησοῦς ταυτίστηκε μὲ τοὺς περιθωριακοὺς καὶ τοὺς ἀποκλεισμένους, ὄχι μόνο ἀπὸ συμπόνια, ἀλλὰ γιατί οἱ ζωές τους ἀποτελοῦν ἀπόδειξη τῆς ἀμαρτωλότη-  
 τας τῶν συστημάτων καὶ τῶν δομῶν. Ἡ πίστη μας ἐπιβάλλει νὰ ἀναζητοῦμε τὴ  
 δικαιοσύνη, νὰ μαρτυροῦμε τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μετέχουμε στὴ ζωὴ  
 καὶ τοὺς ἀγῶνες τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους οἱ δομές καὶ οἱ πολιτιστικὲς πα-  
 ραδόσεις ἔκαναν εὐάλωτους – γυναῖκες, παιδιά, ἄτομα πού ζοῦν στὴ φτώχεια  
 σὲ πόλεις καὶ χωριά, αὐτόχθονες λαοί, ρατσιστικὰ καταπιεσμένες κοινότητες,  
 ἄτομα μὲ εἰδικὲς ἀναπηρίες, Dalits, μετανάστες, πρόσφυγες, καὶ ἐθνικὲς θρη-  
 σκευτικὲς μειονότητες. Ὁ Ἰησοῦς βεβαιώνει ὅτι «ἐφ’ ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τού-  
 των τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. 25: 40).

7. Ὁφείλουμε νὰ ἐγκλωπωθοῦμε μιὰ «μεταμορφωτικὴ πνευματικότητα»  
 (*Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν Παγκόσμια Ἱεραποστολὴ καὶ τὸν Εὐαγγελισμό*), ἡ ὁποία  
 μᾶς ἐπανασυνδέει μὲ τοὺς ἄλλους (*Ubuntu and Sansaeng*), μᾶς παρακινεῖ νὰ  
 ὑπηρετοῦμε τὸ κοινὸ καλὸ, νὰ τολμοῦμε τὴν ἀντιπαράθεση πρὸς ὅλες τὶς μορ-  
 φὲς περιθωριοποίησης, νὰ ἀναζητοῦμε τὴν ἀπολύτρωση ὅλης τῆς δημιουργίας,  
 νὰ ἀντιστεκόμαστε στὶς ἀξίες πού καταστρέφουν τὴ ζωὴ, καὶ μᾶς ἐμπνέει νὰ  
 ἀναζητήσουμε καινοτόμες ἐναλλακτικὲς προτάσεις. Αὐτὴ ἡ πνευματικότητα  
 μᾶς παρέχει τὰ μέσα νὰ ἀνακαλύψουμε τὴν χάρη νὰ ἱκανοποιούμαστε μὲ τὰ  
 ἀπαραίτητα καὶ νὰ μοιραζόμαστε τὸ πλεόνασμα μὲ τοὺς ἐνδεεῖς (Πράξ. 4:35).

8. Κάνουμε ἔκκληση στὶς ἐκκλησίες μας νὰ θυμηθοῦν, νὰ ἀκούσουν, καὶ νὰ  
 δώσουν τὴ δέουσα προσοχὴ στοὺς κάλεσμά τοῦ Χριστοῦ σήμερα: «πεπλήρωται ὁ  
 καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγ-  
 γελίῳ» (Μάρκ. 1:15). Καλοῦμαστε νὰ μεταμορφωθοῦμε, νὰ συνεχίσουμε τὸ  
 ἔργο θεραπείας καὶ καταλλαγῆς τοῦ Χριστοῦ, καὶ «νὰ γίνουμε αὐτὸ γιὰ τὸ  
 ὁποῖο ἔχουμε ἀποσταλεῖ στὸν κόσμον, ἓνας λαὸς τοῦ Θεοῦ καὶ μιὰ κοινότητα  
 στὸν κόσμον» (*Poverty, Wealth, and Ecology in Africa*). Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἡ Ἐκ-  
 κλησία εἶναι ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ στὴν μεταμόρφωση τοῦ κόσμου. Ἡ Ἐκ-  
 κλησία εἶναι κοινότητα τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πού ἐπιβεβαιώνει τὸ  
 «περισσόν» τῆς ζωῆς γιὰ ὅλους, ἐναντίον ὅσων ἀρνοῦνται τὴ ζωὴ.

### Ἐπείγουσες ἀλληλένδετες κρίσεις

9. Ἡ σημερινὴ ἄτεγκτη παγκόσμια πραγματικότητα εἶναι τόσο κατάφορτη  
 μὲ τὸν θάνατο καὶ τὴν καταστροφή, πού δὲν θὰ ὑπάρχει μέλλον γιὰ νὰ ὀμι-

λοῦμε, ἂν δὲν ἀλλάξει ριζικά τὸ κυρίαρχο μοντέλο ἀνάπτυξης, καὶ ἂν ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀειφόρος ἀνάπτυξη δὲν γίνονιν ἡ κινήτρια δύναμη τῆς οἰκονομίας, τῆς κοινωνίας, καὶ τῆς γῆς. Τὰ περιθώρια εἶναι στενά.

10. Διακρίνουμε τὴ μοιραία διαπλοκὴ τῆς παγκόσμιας δημοσιονομικῆς, κοινωνικο-οικονομικῆς, κλιματικῆς καὶ οἰκολογικῆς κρίσης πού συνοδεύεται σὲ πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου ἀπὸ τὰ δεινὰ τοῦ λαοῦ καὶ τὸν ἀγῶνα τους γιὰ ἐπιβίωση. Ἡ ἐκτεταμένη ἀπελευθέρωση τῆς ἀγορᾶς, ἡ ἀπορρύθμιση καὶ ἡ ἀνεξέλεγκτη ἰδιωτικοποίηση τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν, ἐκμεταλλεύονται τὸ σύνολο τῆς Δημιουργίας καὶ διαλύουν τὰ κοινωνικά προγράμματα καὶ τὶς κοινωνικὲς ὑπηρεσίες, ἀνοίγοντας τὶς οἰκονομίες πέραν τῶν συνόρων μὲ διαφαινόμενη τὴν χωρὶς περιορισμοὺς ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς. Σὲ ἕναν αὐξανόμενο ἀριθμὸ χωρῶν οἱ ἀνεξέλεγκτες χρηματικὲς ροὲς ἀποσταθεροποιοῦν τὶς οἰκονομίες τους σὲ ὅλο τὸν κόσμο. Οἱ διαφορὲς πτυχὲς τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς εἶναι ἀλληλένδετες καὶ ἀλληλοπεριχωροῦνται μὲ τὶς οἰκολογικὲς, τὶς οἰκονομικὲς, καὶ τὶς κρίσεις χρέους. Αὐτὲς οἱ κρίσεις δὲν μποροῦν πλέον νὰ ἀντιμετωπίζονται ἀνεξάρτητα ἢ μίᾳ ἀπὸ τὴν ἄλλη.

11. Ἡ κλιματικὴ ἀλλαγὴ καὶ οἱ ἀπειλὲς γιὰ τὴν ἀκεραιότητα τῆς δημιουργίας ἔχουν γίνεῖ ἡ σημαντικὴ πρόκληση τῶν πολυδιάστατων κρίσεων πού ἔχουμε νὰ ἀντιμετωπίσουμε. Ἡ κλιματικὴ ἀλλαγὴ ἐπηρεάζει ἄμεσα τὴν διαβίωση τῶν λαῶν, θέτει σὲ κίνδυνο τὴν ὑπαρξὴ τῶν μικρῶν νησιωτικῶν κρατῶν, μειώνει τὴ διαθεσιμότητα τοῦ πόσιμου ὕδατος, καὶ μειώνει τὴ βιοποικιλότητα τοῦ περιβάλλοντος. Ἐχει ἐκτεταμένες συνέπειες γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῶν τροφίμων, τὴν ὑγεία τῶν ἀνθρώπων, καθὼς καὶ τὶς καθημερινὲς συνήθειες σὲ συνεχῶς αὐξανόμενο τμῆμα τοῦ παγκόσμιου πληθυσμοῦ. Λόγω τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς ἡ ζωὴ σὲ πολλὲς μορφὲς της, ὅπως τὴν ξέροουμε, μπορεῖ νὰ ἀλλάξει ἀμετάκλητα σὲ διάστημα μερικῶν δεκαετιῶν. Ἡ κλιματικὴ ἀλλαγὴ ὀδηγεῖ στὸν ἐκποτισμὸ τῶν ἀνθρώπων, στὴν αὐξηση τῆς ἀναγκαστικῆς οἰκολογικῆς μετανάστευσης, καὶ σὲ ἔνοπλες συγκρούσεις. Οἱ πρωτοφανεῖς προκλήσεις λόγῳ τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς συμβαδίζουν μὲ τὴν ἀλόγιστη ἐκμετάλλευση τῶν φυσικῶν πόρων καὶ ὀδηγοῦν στὴν καταστροφὴ τοῦ περιβάλλοντος καὶ σὲ μιὰ οὐσιαστικὴ ἀλλαγὴ τοῦ οἰκοσυστήματος. Ἡ ὑπερθέρμανση τοῦ πλανῆτη καὶ ἡ οἰκολογικὴ καταστροφὴ γίνεται ὅλο καὶ περισσότερο ἕνα ζήτημα ζωῆς ἢ θανάτου.

12. Ὁ κόσμος μας δὲν γνώρισε ποτὲ μέχρι σήμερα τόση εὐημερία καὶ τὴν ἴδια στιγμή, περισσότερη ἀδικία. Ἡ ἀνισότητα ἔχει φτάσει σὲ ἕνα ἐπίπεδο πού δὲν μποροῦμε πλέον νὰ ἀγνοοῦμε. Οἱ ἄνθρωποι πού ἔχουν βυθιστεῖ στὴ φτώχεια ὀδηγοῦνται σὲ ἀβάσταχτο χρέος, περιθωριοποιοῦνται, καὶ ἡ κραυγὴ τῶν

έκποτισμένων για μεγαλύτερη συναίσθηση του έπειγοντος και σαφήνεια άκούγεται πιό καθαρά από ό,τι παλαιότερα. Η παγκόσμια κοινότητα πρέπει να αναγνωρίσει την ανάγκη όλοι να ενώσουμε τὰ χέρια και να ενεργήσουμε με δικαιοσύνη μπροστά στις καταστροφικές και χωρίς προηγούμενο άνισότητες στην κατανομή του πλούτου.

13. Η άπληστία και ή άδικία, πού άναζητούν εύκολο κέρδος, άδικα προνόμια, και βραχυπρόθεσμα όφέλη είς βάρος των μακροπρόθεσμων και βιώσιμων στόχων, είναι τὰ βασικά αίτια των άλληλένδετων μεταξύ τους κρίσεων, και αυτό δέν μπορεί να άγνοηθεί. Αυτές οί καταστροφικές για τή ζωή άξιες έχουν παρεισφρήσει σιγά-σιγά και κυριαρχούν στις σημερινές δομές, και έχουν όδηγήσει σε συνήθειες (lifestyles) πού άψηφοϋν παντελώς τὰ άναγεννητικά όρια τής γής και τὰ δικαιώματα των ανθρώπων, αλλά και άλλων μορφών ζωής. Ός έκ τούτου, ή κρίση έχει βαθιές ήθικες και ύπαρξιακές διαστάσεις. Οί προκλήσεις πού τίθενται δέν είναι πρωτίστως τεχνολογικής και οικονομικής μορφής, αλλά και ήθικής και πνευματικής.

14. Ό φονταμενταλισμός τής ελεύθερης άγοράς είναι κάτι περισσότερο από ένα οικονομικό μοντέλο, είναι μιá κοινωνική και ήθική φιλοσοφία. Κατά τή διάρκεια των τελευταίων τριάντα έτών ή πίστη στο θεό τής άγοράς, πού βασίζεται στον άχαλίνωτο άνταγωνισμό και έκφράζεται με τον ύπολογισμό και τους χρηματικούς δείκτες σε όλες τις πτυχές τής ζωής, έχει κυριαρχήσει παντού και έχει καθορίσει τήν κατεύθυνση των συστημάτων τής γνώσης, τής έπιστήμης, τής τεχνολογίας, τής κοινής γνώμης, των μέσων ένημέρωσης, άκόμη και τής εκπαίδευσης. Αυτή ή κυρίαρχη προσέγγιση έχει διοχετεύσει πλούτο, κυρίως προς εκείνους πού είναι ήδη πλούσιοι, και έχει έπιτρέψει σε ανθρώπους να ληλατήσουν τους πόρους του φυσικού κόσμου πέρα από τὰ όριά του για να αύξήσουν τον πλούτο τους. Το νεοφιλελεύθερο μοντέλο δέν έχει αυτο-ρυθμιστικούς μηχανισμούς για τήν αντιμετώπιση του χάους πού δημιουργεί με έκτεταμένες έπιπτώσεις, είδικά για τους φτωχούς και τους περιθωριοποιημένους.

15. Αυτή ή ιδεολογία διαπερνά όλες τις πτυχές τής ζωής, καταστρέφοντάς τήν καθώς διαρρέει στη ζωή των οικογενειών και των τοπικών κοινωνιών, τόσο έσωτερικά όσο και έξωτερικά, σπέρνοντας τον όλεθρο στο φυσικό περιβάλλον και τις παραδοσιακές μορφές ζωής και τους πολιτισμούς και καταστρέφοντας τó μέλλον τής γής. Το κυρίαρχο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα με αυτόν τον τρόπο άπειλεί να θέσει τέραμα τόσο στις συνθήκες για ειρηνική συνύπαρξη, όσο και στη ζωή όπως τήν ξέρουμε.



16. Ἡ μονόπλευρη πεποίθηση ὅτι τὰ κοινωνικά ὀφέλη ἀκολουθοῦν αὐτόματα τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη μὲ βάση τὴν αὔξηση τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος (GDP) εἶναι λανθασμένη. Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη χωρὶς αὐτοπεριορισμοὺς στραγγαλίζει τὴν ἄνθηση στὸ φυσικὸ περιβάλλον πὺν ζοῦμε: ἡ κλιματικὴ ἀλλαγὴ, ἡ ἀποψίλωση τῶν δασῶν, ἡ μόλυνση μὲ ὀξέα τῶν ὠκεανῶν, ἡ ἀπώλεια τῆς βιοποικιλότητος, καὶ οὕτω καθεξῆς. Τὰ κοινὰ χαρακτηριστικὰ πὺν σχετίζονται μὲ τὴν οἰκολογία ἔχουν ὑποβαθμιστεῖ καὶ ἰδιοποιοῦνται, μὲ τὴ χρήση στρατιωτικῆς βίας ἀπὸ τὴν πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἐλίτ. Ἡ ὑπερκατανάλωση μὲ βάση τὸ κόστος τῶν ἀκάλυπτων χρεῶν δημιουργεῖ τεράστιο κοινωνικὸ καὶ οἰκολογικὸ χρέος, πὺν ὀφείλουν οἱ ἀνεπτυγμένες χῶρες τοῦ παγκόσμιου Βορρᾶ πρὸς τὶς χῶρες τοῦ παγκόσμιου Νότου. Ἀλλὰ καὶ τὸ χρέος πρὸς τὴ γῆ εἶναι ἄδικο καὶ δημιουργεῖ τεράστια πίεση στὶς μελλοντικὲς γενιές. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἡ ἀντίληψη ὅτι ἡ γῆ καὶ ὅ,τι ὑπάρχει σ' αὐτὴν εἶναι τοῦ Κυρίου (Ψαλμ. 24:1, Α' Κορ. 10:26) οὐσιαστικὰ ἀκυρώνεται.

### Ἀστείρευτες πηγὲς δικαιοσύνης

17. Ὁμολογοῦμε ὅτι οἱ ἐκκλησίες καὶ τὰ μέλη των ἔχουν μερίδιο εὐθύνης γιὰ τὸ ἄδικο σύστημα, ὅταν συμμετέχουν σὲ μὴ βιώσιμο τρόπο ζωῆς (lifestyles) καὶ σὲ καταναλωτικὲς συνήθειες παραμένοντας ἐγκλωβισμένοι στὴν οἰκονομία τῆς ἀπληστίας. Ὑπάρχουν χριστιανικὲς κοινότητες πὺν συνεχίζουν νὰ κηρύττουν τὴ θεολογία τῆς εὐημερίας, τὸν φαρισαισμό, τὴν κυριαρχία, τὸν ἀτομισμό, καὶ τὴν καλοπέραση. Μερικοὶ ὑποστηρίζουν θεολογίες τῆς φιλανθρωπίας ἀντὶ νὰ διακηρύσσουν τὴ δικαιοσύνη γιὰ τοὺς ἐξαθλιωμένους. Ἄλλοι ἀρνοῦνται νὰ ἀμφισβητήσουν, ἢ ἀκόμη καὶ νομιμοποιοῦν, συστήματα καὶ ἰδεολογίες πὺν βασίζονται στὴν ἀνεξέλεγκτη ἀνάπτυξη καὶ τὴ συσσώρευση πλοῦτου, καὶ ἀγνοοῦν τὴν πραγματικότητα τῆς οἰκολογικῆς καταστροφῆς καὶ τὰ δεινὰ τῶν θυμάτων τῆς παγκοσμιοποίησης. Μερικοὶ δίνουν ἔμφαση στὰ βραχυπρόθεσμα, μετρήσιμα ἀποτελέσματα σὲ βάρος ποιοτικῶν ἀλλαγῶν σὲ βάθος. Ὡστόσο, γνωρίζουμε ἐπίσης ὅτι, ἀκόμη καὶ ὅταν πολλοὶ ἀποτυγχάνουν νὰ ἐλέγξουν καὶ νὰ ἀλλάξουν τὴ δικὴ τους παραγωγή, τὴν κατανάλωση, καὶ τὴν ἐπενδυτικὴ συμπεριφορὰ, ἕνας αὐξανόμενος ἀριθμὸς χριστιανικῶν κοινοτήτων ἀπὸ ὅλες τὶς ἡπείρους ἐντείνουν τὶς προσπάθειές τους καὶ ἐκφράζουν τὴν πεποίθησή τους ὅτι ἡ μεταμόρφωση εἶναι ἐφικτή.

18. Τελικά, όμως, ή έλπίδα μας πηγάζει από την Άνάσταση του Χριστού και την υπόσχεση για ζωή σε όλους. Έχουμε αποδείξεις από τις εκκλησίες και τα διάφορα κινήματα γι' αυτήν την έλπίδα της αναστάσεως, όταν δηλώνουν πως είναι αποφασισμένοι να αγωνιστούν για έναν καλύτερο κόσμο. Αυτοί είναι το φως και το άλατι της γης. Μας εμπνέουν βαθύτατα πολλά παραδείγματα μεταμόρφωσης μέσα στην οικογένεια των εκκλησιών και των αναπτυσσόμενων κινήματων των γυναικών, των ανθρώπων που ζούν στη φτώχεια, της νεολαίας, των ατόμων με αναπηρίες, και των αυτοχθόνων λαών, τα όποια οικοδομούν μιαν Οικονομία της Ζωής και προωθούν μιαν ακμάζουσα οικολογία.

19. Οί άνθρωποι της πίστεως, χριστιανοί, μουσουλμάνοι, και αυτόχθονες ήγέτες στις Φιλιππίνες, έχουν δώσει τη ζωή τους για να διατηρήσουν τη σχέση τους με τη γη, και συνεχίσουν να στηρίζονται από τη γη, στην όποια ανήκουν. Έκκλησίες στη Νότια Άμερική, την Άφρική και την Άσία διεξάγουν έλέγχους του έξωτερικού των χρέους, και προκαλούν τις εταιρείες των ορυχείων και των έξορυκτικών πόρων να είναι υπόλογες για τις παραβιάσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των καταστροφών του περιβάλλοντος. Έκκλησίες στη Λατινική Άμερική και την Εύρώπη μοιράζονται τις εμπειρίες τους και μαθαίνουν από τις διαφορετικές τους εμπειρίες σχετικά με την παγκοσμιοποίηση, και εργάζονται στον καθορισμό κοινών αλλά διαφοροποιημένων ευθυνών, οικοδομώντας με βάση την άλληλεγγύη και στρατηγικές συμμαχίες. Χριστιανοί καθορίζουν τους δείκτες της απληστίας και διεξάγουν διαλόγους με βουδιστές και μουσουλμάνους, ανακαλύπτοντας κοινό έδαφος για την καταπολέμηση της απληστίας. Έκκλησίες σε συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών ασχολούνται με τη συζήτηση των παραμέτρων μιās νέας διεθνούς χρηματοπιστωτικής και οικονομικής αρχιτεκτονικής, προωθώντας την γεωργία και την οικοδόμηση οικονομικών άλληλεγγύης.

20. Γυναικεις αναπτύσσουν από καιρό φεμινιστικές θεολογίες που άμφισβητούν πατριαρχικά συστήματα κυριαρχίας καθώς και φεμινιστικές θεωρίες οικονομίας που ένσωματώνουν την οικονομία στην κοινωνία και την κοινωνία στην οικολογία. Η νεολαία βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των έκστρατειών για λιτή διαβίωση και έναλλακτικούς τρόπους ζωής (lifestyles). Οί αυτόχθονες λαοί άπαιτούν όλικες έπανορθώσεις και αναγνώριση των δικαιωμάτων της γης, αλλά και την αντιμετώπιση του κοινωνικού και οικολογικού χρέους.

## Δεσμεύσεις και Έκκληση για δράση

21. Ἡ 10<sup>η</sup> Γενική Συνέλευση τοῦ ΠΣΕ συγκαλεῖται σὲ μιὰ περίοδο πού ἡ σφύζουσα ζωὴ ὀλάκερης τῆς κτιστῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ θὰ μπορούσε νὰ ἀφανιστεῖ ἐξ αἰτίας τῶν ἀνθρώπινων μεθοδεύσεων γιὰ ἐξασφάλιση πλούτου. Ὁ Θεὸς μᾶς καλεῖ σὲ μιὰ ριζικὴ μεταμόρφωση. Ἡ μεταμόρφωση αὐτὴ δὲν θὰ εἶναι χωρὶς θυσία καὶ χωρὶς κίνδυνο, ἀλλὰ ἡ πίστη μας στὸν Χριστὸ ἀπαιτεῖ νὰ ἀφιερωθοῦμε στὸ νὰ καταστοῦμε μεταμορφωτικὲς ἐκκλησίες καὶ μεταμορφωτικὲς εὐχαριστιακὲς συνάξεις. Ὅφειλουμε ἀπαραιτῶς νὰ καλλιεργήσουμε τὸ ἀπαιτούμενο ψυχικὸ σθένος, ὥστε νὰ καταθέτουμε τὴ μαρτυρία μας γιὰ μιὰ πνευματικότητα δικαιοσύνης καὶ ἀειφορίας, καὶ νὰ οἰκοδομήσουμε ἓνα προφητικὸ κίνημα γιὰ μιὰ Οἰκονομία τῆς Ζωῆς γιὰ ὅλους. Αὐτὸ ἀπαιτεῖ κινητοποίηση τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν κοινοτήτων, τὴν παροχὴ τῶν ἀπαιτούμενων πόρων (κεφαλαίων, χρόνου καὶ ἰκανοτήτων), καὶ τὴν ἀνάπτυξη πιὸ συνεκτικῶν καὶ συντονισμένων προγραμμάτων, τὰ ὁποῖα νὰ προσανατολίζονται πρὸς τὴ μετατροπὴ τῶν οἰκονομικῶν συστημάτων, τῆς παραγωγῆς, τῆς διανομῆς, τῶν προτύπων κατανάλωσης, τῶν πολιτισμῶν καὶ τῶν ἀξιῶν.

22. Ἡ διαδικασία τῆς μεταμόρφωσης πρέπει νὰ ὑποστηρίξει τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια, καὶ τὴν εὐθύνη τῶν ἀνθρώπων γιὰ ὅλα τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ. Ἔχουμε εὐθύνη πού βρίσκεται πέρα ἀπὸ τοὺς μεμονωμένους ἑαυτοὺς μας καὶ τὰ ἐθνικά μας συμφέροντα, γιὰ νὰ δημιουργήσουμε βιώσιμες δομὲς πού θὰ ἐπιτρέψουν στὶς μελλοντικὲς γενιὲς νὰ ἔχουν ἐπάρκεια ἀγαθῶν. Ἡ μεταμόρφωση πρέπει νὰ ἀγκαλιάζει ἐκείνους πού πάσχουν ἀπὸ συστημικὴ περιθωριοποίηση, ὅπως εἶναι τὰ ἄτομα πού βρίσκονται σὲ κατάσταση φτώχειας, οἱ γυναῖκες, οἱ ἰθαγενεῖς καὶ τὰ ἄτομα μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες. Τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ γι' αὐτοὺς χωρὶς αὐτοὺς. Πρέπει νὰ θέσουμε στὸν ἑαυτό μας τὴν πρόκληση καὶ νὰ ξεπεράσουμε τὶς δομὲς καὶ τὸν πολιτισμὸ τῆς κυριαρχίας καὶ τῆς αὐτοκαταστροφῆς, πού διαρρηγνύουν τὸν κοινωνικὸ καὶ οἰκολογικὸ ἴσθμ τῆς ζωῆς. Ἡ μεταμόρφωση πρέπει νὰ ἔχει ὡς ὁδηγὸ τὴν ἱεραποστολή γιὰ τὴν θεραπεία καὶ ἀναγέννηση τοῦ συνόλου τῆς δημιουργίας.

23. Ὡς ἐκ τούτου, κάνουμε ἐκκληση στὴν 10<sup>η</sup> Γενική Συνέλευση τοῦ Busan νὰ δεσμευτεῖ γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ρόλου τοῦ ΠΣΕ στὴν εὐαισθητοποίηση τῶν ἐκκλησιῶν, γιὰ τὴν οἰκοδόμησι ἐνιαίας φωνῆς πρὸς τὰ ἔξω, προώθηση τῆς οἰκουμενικῆς συνεργασίας, καὶ ἐξασφάλιση μεγαλύτερης συνοχῆς γιὰ τὴν ὑλοποίηση τῆς Οἰκονομίας τῆς Ζωῆς γιὰ ὅλους. Συγκεκριμένα, θὰ πρέπει νὰ θέ-

σουμε ως προτεραιότητα και να ἐμβαθύνουμε τὰ ἐπόμενα χρόνια τὸ κρίσιμο ἔργο γιὰ τὴν οἰκοδόμηση μιᾶς νέας διεθνoῦς χρηματοπιστωτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀρχιτεκτονικῆς (Διακήρυξη τοῦ ΠΣΕ γιὰ μιὰ Δίκαιη Οἰκονομία καὶ Οἰκονομία τῆς Ζωῆς), πoῦ θὰ ἀποτελεῖ πρόκληση ἀπέναντι στὴ συσσώρευση πλοῦτου καὶ τὴν ἀπληστία τοῦ συστήματος, καὶ θὰ προωθεῖ μέτρα κατὰ τῆς ἀπληστίας (Ἐκθεση τῆς Ὁμάδας Ἐργασίας γιὰ τὸ ὄριο τῆς ἀπληστίας), ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ οἰκoλογικοῦ χρέους καὶ τὴν προώθηση τῆς οἰκoλογικῆς δικαιοσύνης (Διακήρυξη τοῦ ΠΣΕ σχετικὰ μὲ τὴν οἰκoλογικὴ δικαιοσύνη καὶ τὸ οἰκoλογικὸ χρέος).

24. Κάνουμε, περαιτέρω, ἔκκληση στὴν 10<sup>η</sup> Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Π.Σ.Ε. σὸ Busan καὶ γιὰ τὸν προσδιορισμὸ μιᾶς χρονικῆς περιόδου ἀπὸ τώρα μέχρι καὶ τὴν ἐπόμενη Γενικὴ Συνέλευση, ὥστε οἱ ἐκκλησίες νὰ ἐπικεντρῶσουν τὴν προσοχή τους στὴ δέσμευση πίστεως σὲ μιὰ «Οἰκονομία τῆς Ζωῆς – Ζώντας τὴ Δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ στὴ Δημιουργία (Δικαιοσύνη καὶ Εἰρήνη γιὰ ὅλους)». Ἡ διαδικασία αὐτὴ θὰ ἐπιτρέψει στὴν ἀδελφότητα τῶν ἐκκλησιῶν νὰ ἀντλήσουν σθένος καὶ ἐλπίδα ἢ μιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη, νὰ ἐνισχύσουν τὴν ἐνότητα καὶ νὰ ἐμβαθύνουν τὴν κοινὴ χριστιανικὴ μαρτυρία γιὰ κρίσιμα ζητήματα πoῦ βρίσκονται στὸν πυρῆνα τῆς πίστεώς μας.

25. Ἡ Διακήρυξη γιὰ “Δίκαιη Οἰκονομία καὶ Οἰκονομία τῆς Ζωῆς” κάνει ἔκκληση γιὰ δημιουργία ἐνὸς ἠθικοῦ, δίκαιου, δημοκρατικοῦ, διεθνoῦς χρηματοπιστωτικοῦ συστήματος, «ποῦ θὰ στηρίζεται σὲ ἓνα πλαίσιο κοινῶν ἀξιών: τὴν τιμιότητα, τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη, τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια, τὴν ἀμοιβαία ὑπευθυνότητα καὶ τὴν οἰκoλογικὴ βιωσιμότητα» (Διακήρυξη τοῦ ΠΣΕ γιὰ Δίκαιη Οἰκονομία καὶ Οἰκονομία τῆς Ζωῆς). Μποροῦμε καὶ πρέπει νὰ διαμορφώσουμε μιὰ Οἰκονομία τῆς Ζωῆς, πoῦ θὰ περιλαμβάνει τὴ συμμετοχὴ ὄλων στὴν διαδικασία λήψης ἀποφάσεων πoῦ ἔχουν ἀντίκτυπο στὴ ζωὴ, θὰ ἐξασφαλίζει τὶς βασικὲς ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων μὲ ἀπλὰ μέσα διαβίωσης, θὰ στηρίζει τὶς ἀξίες καὶ θὰ παρέχει τὴν ἀπαιτούμενη φροντίδα κυρίως στὶς γυναῖκες, στὶς ὁποῖες ὀφείλεται ἡ κοινωνικὴ ἀναπαραγωγή, θὰ προστατεύει καὶ θὰ διατηρεῖ τὸν ἀέρα, τὸ νερό, τὴ γῆ, καὶ τὶς πηγὲς ἐνέργειας, πoῦ εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴ διατήρηση τῆς ζωῆς (Κείμενο «Φτώχεια, πλοῦτος, καὶ οἰκoλογία στὴν Ἀσία καὶ τὸν Εἰρηνικό»). Ἡ ὑλοποίηση μιᾶς Οἰκονομίας τῆς Ζωῆς συνεπάγεται μιὰ σειρά ἀπὸ στρατηγικὲς καὶ μεθόδους, πoῦ ὅμως θὰ πρέπει νὰ περιλαμβάνει, χωρὶς βέβαια νὰ ἐξαντλεῖται, τὰ ἑξῆς: αὐτοκριτικὴ καὶ ριζοσπαστικὴ πνευματικὴ ἀνανέωση. προσεγγίσεις βασιζόμενες στὰ ἀνθρώπινα δικαι-

ώματα. δημιουργία χώρων (και διεύρυνσή τους) προκειμένου να άκουστέι όσο γίνεται εύρύτερα ή φωνή όσων βρίσκονται στο περιθώριο· έναρξη διαλόγου ανάμεσα στον πλούσιο Βορά και τον πτωχό Νότο, μεταξύ των εκκλησιών, τής κοινωνίας των πολιτών και των πολιτικών παραγόντων, αλλά και με τις διάφορες κοσμοθεωρίες και τους πιστούς των άλλων θρησκειών, προκειμένου να οικοδομήσουμε συμμαχίες και από κοινού στράτευση για αντίσταση στις δομές και τους πολιτισμούς που άρνούνται στους πολλούς τή ζωή με άξιοπρέπεια· τή δίκαιη φορολογία· και τέλος όργάνωση μιās ευρείας πλατφόρμας κοινής μαρτυρίας και υπεράσπισης (advocacy).

26. Η διαδικασία αυτή άποτελεϊ όραμα ένός ακμάζοντος χώρου, όπου οι εκκλησίες μπορούν να διδάσκονται ή μιá από τήν άλλη, αλλά και από άλλες θρησκευτικές παραδόσεις και κοινωνικά κινήματα, για τò πώς μιá μεταμορφωτική πνευματικότητα μπορεί να άντισταθεϊ και να άντιμετωπίσει τις άξιες που εϊναι καταστρεπτικές τής ζωής, και με τόν τρόπο αυτό να ξεπεράσουν τήν συνηνοχή για τήν οικονομία τής άπληστίας. Εϊναι ένας χώρος για να μάθουμε θεολογικά και πρακτικά τί σημαίνει μιá οικονομία τής ζωής, προβληματιζόμενοι από κοινού και κοινωνώντας συγκεκριμένες άλλαγές που άπαιτούνται σε διάφορα πλαίσια. Εϊναι ένας χώρος για τήν ανάπτυξη κοινών αγώνων και δράσεων ευαισθητοποίησης σε έθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο, με σκοπό να καταστούν δυνατές οι πολιτικές και συστημικές άλλαγές που όδηγούν στην έξάλειψη τής φτώχειας και τήν άναδιανομή του πλούτου, τόν σεβασμό τής οικολογικής παραγωγής, κατανάλωσης και διανομής, και τέλος σε ύγιεις, δίκαιες, μετα-πετρελαϊκές και φιλειρηνικές κοινωνίες.

‘Ο Θεός τής ζωής μās καλεϊ στην δικαιοσύνη και στην ειρήνη.

Προσέλθετε στην κοινή τράπεζα του Θεού!

Προσέλθετε στην θεϊκή τράπεζα τής ζωής!

Προσέλθετε στην θεϊκή τράπεζα τής αγάπης!